

Slavenski dom

Ste. 217

V Ljubljani, petek 24. septembra 1937

Leto II.

Francija bo priznala ... če se Italija umakne iz Španije Italiji enakopravnost

Zeneva, 24. sept. o. Francoški zunanji minister Delbos in italijanski zastopnik pri Zvezi narodov Bova-Scopa sta imela zadnje dni več razgovorov, iz katerih sklepajo, da se je zdaj Francija zavzela za razčiščenje spora na Sredozemskem morju, ki je nastal zaradi Španije. Italijanski zastopnik in Delbos sta se razgovarjala predvsem zaradi Španije. Delbos je v imenu Francije izjavil, da bodo Italiji radi priznali enakopravnost na Sredozemskem morju, če Italija jasno pove, kaj hoče v Španiji in pa kakšni so njeni načrti glede Balearskih otokov. Francozi se boje, da bi Italija po končani državljanski vojni v Španiji teh otokov ne obdržala

zase in jih spremenila v pomorsko oporišče, s katerim bi lahko Franciji zaprla pot v njena afriška posestva. Italijanski zastopnik je na to vprašanje odvrnil, da Italija ne in ne namerava širiti svojega ozemlja na račun Španije, kakor je to že povedal v zadnjem govoru Mussolini.

Včeraj ni francoski zunanji minister Delbos imel nobenega sestanka z italijanskim odposlancom. Iz tega sklepajo, da italijanska vlada še ni odgovorila na vprašanja, ki jih je včeraj postavil Delbos. Če upoštevamo govor, ki ga je imel Delbos na seji Zveze narodov, so ta vprašanja po vsej priliki v temle:

1. kaj je z umikom tujih prostovoljcev, ki se sedaj bore na španskem ozemlju, in
2. obvezna prepoved nadaljnjih ojačenj v Španiji.

Ker se Mussolini in Hitler sestanejo v soboto v Berlinu, je malo verjetno, da bi mogla italijanska vlada še pred tem določiti svoje stališče do teh dveh glavnih vprašanj. Vsekakor ne želi prevzeti nobene obveznosti, preden o tem ne spregovore na sestanku v Berlinu.

O teh razgovorih ni italijanski zastopnik dal nobene izjave.

Mussolini bo potoval v oklopnem vlakcu v Nemčijo

Rim, 24. septembra. o. Ministrski predsednik Mussolini je pred potovanjem v Nemčijo odšel za en dan na odhiti v Rocco delle Caminate. Za njegovo potovanje so zlasti v obmejnih predelih izdali obsežne varnostne ukrepe. Prav tako so avstrijske oblasti že uredile obsežno varnostno službo na progi od Brennerja do Mittenwalda, kjer bo Mussolini potoval po avstrijskem ozemlju. Da bo tudi na nemški strani poskrbljeno za varnost italijanskega predsednika, je razumljivo. Mussolini bo potoval v oklopnem luksuznem vlakcu, ki so mu ga dale na razpolago italijanske državne železnice.

Berlin, 24. septembra. Nemški listi priobčujajo na vidnih mestih proglaš propagandnega ministra dr. Göbbelsa o bližnjem obisku predsednika italijanske vlade. Hkratu priobčujajo listi obširna poročila o pripravah za Mussolinijev sprejem ter pozdravne članke naslednje vsebine:

Sprejeto sestanka državnikov, ki držita v svojih rokah usodo obeh narodov, živčih v srečo Ev-

rope, se berlinski meščani zavedajo, da stoje pred zgodovinskim trenutkom dveh oseb, od katerih volje in dela je odvisna usoda Evrope. Da pa je usoda Evrope v najboljših rokah, dokazuje skupni boj Hitlerja in Mussolinija za mir, in proti rusilnim silam boljševizma. Zato bodo vsi berlinski meščani sprejeli ducejev uradni obisk med 27. in 29. septembrom kot svečanost in dogodek, ki bo spadal zaradi svoje enkratnosti trajno med zgodovinske dneve prestolnice.

Sovjetski agenti so v Parizu ugrabili bivšega carskega generala

Pariz, 24. sept. o. Včeraj je nenadno brez sledu izginil bivši ruski carski general Miler, ki je bil predsednik Zveze bivših ruskih bojnikov. Ta zveza, ki je dobro organizirana po vsej Evropi, za-

Ko bo Mussolini med nami, naj ljudstvo spregovori k ljudstvu. Zato bo tedaj, ko bodo berlinske prireditve dosegle svoj vrhunec, počivalo vse delo, šolska mladina bo pa prosta. Duceja naj ne vidi samo obrambne sile in strankarske ustanove, marveč ves narod in vsa njegova mladina. Bavarski minister dr. Wagner je izdal naslednji proglas:

»München, ki je bilo priča revolucije rjavih sraje in kjer bo kancler pozdravil Mussolinija v imenu vsega nemškega naroda, bo zopet doživelo veliki dan svoje zgodovine. Mesto, ki je vse v zastavih in okrasju, naj se blešči s svojo sijajno zunanostjo, da bo lahko pokazalo gostu voditelja Nemčije, da ga sprejema odkritih rok in iz vsega srca.

sti v Franciji, je nekaka bojna organizacija ruskih emigrantov. Prejšnji njen predsednik je bil general Kutjepov, ki so ga pred nekaj leti ugrabili sovjetski špijoni in ga najbrže ubili ali pa poslali v Rusijo.

General Miler je včeraj dopoldne odšel iz svojega stanovanja v Parizu. V pismu, ki ga je pustil, pravi, da bi moral okoli polne imeti sestanek z nekim nemškim vojaškim atašejem ter članom nemškega poslanstva v Parizu Wernerjem. Ta sestanek je baje pripravil Milerjev prijatelj general Skobilin. Ko Milerja ni bilo na stanovanju, je njegova žena obvestila njegove prijatelje, ki so takoj sklicali sejo. Na seji se je izkazalo, da general Skobilin o sestanku ni vedel nič. Nato so zadevo sporočili policiji, ki je takoj začela preiskavo in zaslišala najprej Skobilina. Ko je Skobilin odhajal s policije, je na poti do stanovanja tudi on izginil.

Parisko časopisje že vnaprej napoveduje, da francoska policija tega skrivnostnega izginjenja ne bo pojasnila, kakor ni mogla, odnosno ni smela pojasniti cele vrste političnih zločinov in umorov, ki so jih zlasti letos zagrešili komunisti v Franciji. Komunisti so zavezniški sedanje vlade, ki jim zato daje proste roke. Sestanek generala Milerja z zastopniki nemške vojske je čisto preprosta past sovjetskih agentov, v katero se je general ujel. Policija preiskava do zdaj še ni ugotovila ničesar.

Domnevanje, da so sovjetski agenti generala Milerja z avtomobilom odpeljali iz Pariza in ga ukrcali na sovjetski parnik »Marija Uljanovca, ki je bil zasedran v Le Havre-u. Čeprav parnik ni sporečil pristaniškemu oblastem svojega odhoda, kakor je to predpisano in ga torej ni bilo v seznamu ladij, ki zapuščajo pristanišče, je sinoči ob 8 zvečer dvignil sidro in odpeljal iz pristanišča, ne da bi izpolnil potrebne odhodne formalnosti. Iz tega sklepajo, da je ladja čakala na žrtev, ki so jo v Parizu ujeli Stalinski špijoni.

Franco prosi Anglijo za priznanje

Salamanca, 24. septembra. o. Z ozirom na vesti, da je nacionalistična vlada zagrozila angleškemu konzulom v nac. Španiji z izgonom, če Anglija ne dovoli ustanovitvi treh nacionalističnih konzulov v Angliji, odgovarjajo nacionalisti, da to ni res.

Trdijo, da je spomenica generala Franca, ki so jo izročili v Londonu, sestavljena v zelo pristrani obliki. General Franco prosi v njej za priznanje španskih nacionalističnih konzulov v Veliki Britaniji. Španski nacionalisti v Veliki Britaniji ne uživajo nobenega konzularnega varstva, dočim morejo angleški konzuli v San Sebastianu, Santandru in

Sevilli, ki spadajo pod nacionalno vlado, opravljati svoje uradne posle. Zato naj velja načelo vzajemnosti.

Pariz, 24. septembra. AA. (Havas.) Zunanje ministrstvo je stopilo s francoskim konzulom v Malagi v stike. Kakor je znano, so konzulu de Martinu nacionalistične oblasti naložile hišni zapor. De Martina so prosile, naj konzulata ne zapusti. Svoje želje pa niso utemeljile, da ne bi kazalo, da so zastopniki francoske diplomacije pod posebnim nadzorom. Verjetno je, da bo zaradi tega francoska vlada pri salamanski vladi protestirala. Ukrep proti konzulu de Martinu je očitno v zvezi z aretacijo poveljnika Troncoea, ki je skušal iz Bresta odpeljati valencijsko podmornico »C 4«, a so ga prijeli. V Parizu so mnenja, da tega ni mogoče dopustiti ne z dejanskega stališča ne s pravnega vidika. Iruski vojaški guverner Troncois ni bil v Franciji v nobenem uradnem poslanstvu in zato ga ni mogoče primerjati z diplomatskim zastopnikom, ki mu ne morejo ničesar očitati.

San Sebastian, 24. septembra. AA. General Franco je včeraj sprejel novega nemškega poslanika pri nacionalistični vladi v Sterrera, ki mu je pri tej priliki izročil svoje poverilnice.

Potrjujejo vest, da je bil ob priliki obstrjeljevanja republikanskega topništva na Sierran ranjen general Valera, poveljnik uporniških čet na madridskem bojišču. General Valera je zadobil tri rane, izmed katerih eno zelo nevarno v prsa.

Int. medmestni teniški turnir Trst : Ljubljana

bo pod pokroviteljstvom župana mesta Ljubljane in italijanskega generalnega konzula v Ljubljani v soboto 25. in v nedeljo 26. sept. t. l. v Ljubljani na tenisigrišču SK Ilirije pod Cekinovim gradom. Začetek bo v soboto ob 15. popoldne, nadaljevanje pa v nedeljo ob 9. zjutraj. Igrajo na vsaki strani 4 gospodje, in sicer 4 igre posamezni, 2 igre pa v dvojce. Postava moštva Trst je naslednja: gg. baron Banfield, Sadar Celio, dr. Dino Cattaneo, dr. Mario Ara in kot rezerva Arrigo Polacco. — Postava mesta Ljubljane je naslednja: Smerdu Boris, Banko Janez, Sivic Gustav, Gogala Evgen, kot rezerva dr. Bleiweis. Turnir bo samo ob lepem vremenu. V slučaju dežja v soboto bo v nedeljo ves program turnirja. To je prvo srečanje ljubljanskih igralcev z inozemskimi igralci v medmestnem dvoboju.

Vse mu je bilo všeč kakor sraki

Komenda, 23. sept.

Ze več let so v občini Komenda na prav pameten način izginjala samo nova kolesa. Vendar tatu niso mogli zaediti. Ker pa nobena stvar ne more biti vedno skrita, je tudi ta stvar prišla v zelo slikovitih okoliščinah na dan.

J. K. iz Križa je prišel pred nekaj leti od vojakov domov, kjer je odslužil kaderski rok. Kmalu je dobil delo v neki tovarni v Sinkovem Turnu. Tam se je kmalu dela naveličal ter odšel domov z ukrađenimi vložki nekega vrtnega stroja. Te vložke je potem doma namestil na slični svoj, primiliven strojek, s katerim je vrtil luknje v ploščice za izdelavo krtač. Delo mu je šlo od rok. V tovarni, kjer je bil zaposlen dolgo časa, niso slutili, kdo bi bil tat. Končno pa je le nekdo izvohal, da ima J. K. šele malo časa tako pripravo za vrtno luknjo v les. Ovadba na orožnike je imela popoln uspeh. Pri hišni preiskavi pri imenovanem je orožniška patrola dognala, da so vložni deli strojčka res ukrađeni v omenjeni tovarni, ker jih je lastnik spoznal ob priliki preiskave. Pa tudi J. K. je priznal tatvino. Odkrilo pa se je pri tej preiskavi še marsikaj drugega. Pod streho so našli dva nova okvirja od koles, nekaj novih obročev, gumo, nova sedala in precej zlozljivih manjših kolesarskih delov. Tla pa so mu postala prevročča, zato je ponoči vse ostalo, kar je imel skrito in zakopano, pometal v graščinski ribnik, strojne prvine, ukrađene v graščini Križ, pa je ponoči prinesel na dvorišče, kjer so jih zjutraj našli graščinski uslužbenci ter nato obvestili orožnike. Imenovan je vse priznal ter pokazal, kam je ponoči vse omenjeno zmetal ter nato, ko so ribnik izpraznili, vse lepo znosil pred orožnike. Sumijo pa, da je še precej stvari poskril v drugi graščinski ribnik.

Vsem gasilskim edineam dravske banovine!

Z ozirom na okrožnico gasilske zajednice dravske banovine v Ljubljani št. 6689 z dne 18. t. m. zaradi sodelovanja pri mimohodu naše vojske na maneverskem ozemlju sporočamo vsem tovariškim četam in gasilskim župam sledeče: Prosta železniška vožnja ni dovoljena. Udeleženci se vozijo s polovično vozovnico do Metlike. Pričetek mimohoda vojske je ob 8. uri in pol dne 26. t. m. Jutranji vlak pa pride v Metliko šele ob 9. Mimohod vojske bo trajal približno 5 ur. Niti v Metliki niti v bližnji okolici ni mogoče najti prenočišča; težko je tudi s prehrano. Kdor hoče mimohod opazovati, mora prinesiti hrano s seboj. Po dosežanjuh vseh se nobena uniformirana organizacija ne bo prepuštila v defile. Pač pa bodo smele organizacije mimohod gledati, in sicer na križišču cest Metlika—Gradac, pri izhodu iz mesta Metlike. Ker odpade sodelovanje uniformiranih organizacij, zaradi tega tudi gasilstvo ne bo korakalo v mimohodu. Najbližnje gasilske edince, predvsem iz novomeške in črnomaljske župe, naj se udeležijo sprejema vojske na gori omenjenem križišču cest. — Udeležba samo v kroju. — Gasilska zajednica dravske banovine v Ljubljani.

Razgovori za trgovinski sporazum med Združenimi državami in Anglijo se nadaljujejo v Washingtonu in ne bodo še tako hitro končani.

Sv. oče je včeraj sprejel 351 mladih zakonskih parov ter večje število romarjev iz Nemčije in Avstrije.

Imel je še nekega pajdaša, ki mu je baje ukrađene predmete razpečeval. Sestajala sta se večkrat na njegovem domu. J. K. so odgnali na zaslišanje v Kamnik, kjer bo mogoče še kaj razjasnil.

Vesti 24. septembra

Naš dosedanji poslanik v Rimu, znani srbski pesnik Jovan Dučić je bil včeraj pri Mussoliniju v poslovljni avdenci.

O položaju v Palestini so včeraj razpravljali pri Zvezi narodov. Zastopnik Iraka je nastopil proti delitvi Svete dežele in proti judovskemu priseljevanju. Angleški zastopnik pa mu je ugovarjal in slikal delitev kot rešitev za Palestino.

Pogajanja med poljskimi in angleškimi lastniki premogovnikov so se začela v Krakovu. Pogajanja se nanašajo na razdelitev izvoza po tujih tržiščih, da ne bi Poljaki konkurirali Angležem in obratno.

V dveh mesecih in pol je preplul Atlantsko morje z 12 m dolgo jadrnico Francoz Geau, ki je včeraj dospel do portugalske obale.

Požar v bencinskih skladiščih družbe »Standard Oil« v San Franciscu je izbruhnil včeraj. Povzročil je okrog milijona dolarjev škode.

Pogajanja glede Sudana se bodo začela med egiptovski in angleško vlado. Angležem gre za neposredno zvezo s Sudanom čez Egipt.

Letalo, ki ostane lahko nepremično v zraku, in pristane na 15 m dolgem prostoru, so preskušali pri nemških vojaških vajah včeraj. Letalo se dvigne skoraj navpično. Največja njegova hitrost znaša 45 km na uro.

Francoška socialistična in komunistična stranka bosta imeli sestanek, na katerem se bosta pogajali o združitvi.

Avstrijski kancler dr. Schuschnigg je sprejel včeraj odposlanstvo nemških industrijcev ter v nagovoru dejal, da upa, da se bo gospodarsko razmerje med Nemčijo in Avstrijo izboljšalo.

Najmanjši človek na svetu, ki je bil visok 50 cm in tehtal 11 kg, je pred dvema dnevnoma umrl v starosti 50 let na Angleškem. Bil je vedno zdrav in duševno čisto normalno razvit.

Nov zakon o zdravnikih pripravila avstrijska vlada. Zakon bo predvsem skušal preprečiti odpravljanje plodu po brezvestnih zdravnikih.

Stalinovega sina, ki ga je ugrabila menda sestra prejšnje Stalinove žene, še zdaj niso dobili. Poljski listi poročajo, da je otrok prišel v roke trockistom, ki zahtevajo od Stalina, naj neha s preganjanji starih boljševikov ali pa sina ne bo nikoli več videl.

Odbor za združeno krščansko fronto so ustanovili nekateri angleški škofje v Londonu. Odbor naj združi zastopnike vseh krščanskih cerkva za boj proti komunizmu.

Velike demonstracije so bile včeraj pred poslopjem japonskega poslanstva v Londonu. Demonstranti so protestirali proti bombardiranju kitajskih mest.

Mussolinijev sin Vittorio je včeraj dospel v Newyork na parniku »Rex«. Pred prihodom parnika je policija morala zastražiti pristanišče, ker so se bali, da ne bi prišlo do protifašističnih demonstracij.

Spremembe v turški vladi pričakujejo prihodnje dni. Baje bosta šla iz vlade predsednik İsmet İneni ter zunanji minister Ruđi Aras.

23 sovjetskih letal je pred dvema dnevnoma preletelo finsko mejo ter dalje časa letalo nad finskih ozemljem. Zdi se, da se bo zaradi teh poletov Finska obrnila na Zvezo narodov.

1400 primerov kolere so do včeraj ugotovili zdravniki v Šangaju.

Pogorela je tovarna za celulozo v Hinterbergu pri Leobnu na Zgornjem Štajerskem.

Devet otrok je rodila v treh tednih neka ženska v Cartageni. Od devetih sta samo prva dva ostala pri življenju.

Belgijski kralj je včeraj sprejel podpredsednika vlade de Mana. Ta sprejem je v zvezi z govoricami o odstopu sedanje vlade.

Urugvajska vlada je priznala zakonitost vladi španskih nacionalistov in bo prihodnje dni poslala v Burgos svojega diplomatskega zastopnika.

Umrl je brat madžarskega državnega upravitelja Horthyja, ki je bil general in znan pobornik habsburgovstva na Madžarskem.

800 bivših ameriških bojnikov je odpotovalo iz Newyorka v Francijo na obisk tamošnjih bojišč.

Zeno bivšega nemškega cesarja Wilhelma so pred nekaj dnevi v Berlinu operirali na slepiču. V zvezi s tem so se širile govornice, da bo tudi cesar sam potoval v Berlin.

Angleška opozicija je začela zadnje čase zelo napadati vlado zaradi njene »nejasne in neodločne zunanje politike.

Sovjetski zastopnik pri Zvezi narodov Litvinov se je zaprl v svoj hotel, ko je izvedel, da sta Francija in Anglija povabili Italijo k sodelovanju na Sredozemskem morju. Pravijo, da bo od jeze izginil iz Zeneve ter domnevajo, kakšen sprejem mu bo pripravil Stalin zdaj, ko so Sovjeti spet pogoreli s svojim namenom, da bi spravili svojo bojno brodoge skozi Dardanele v Sredozemsko morje.

Odpravnik francoskega poslanstva v Rimu je v italijanskem zunanem ministrstvu vložil pritožbo zaradi dogodka v Tunisu, kjer so se gojenci italijanske pomorske akademije stepli s komunisti.

2000 letnico rojstva rimskega cesarja Avgusta so včeraj praznovali v Rimu. Ta dan so proglasili za državni praznik. Odprli so »Razstavo rimstva«, ki naj bi dokazovala naravno zvezo med rimskim in fašistovskim cesarstvom.

Italijanski letalski podtajnik general Valle je včeraj dospel v Berlin na vojaške vaje nemške vojske.

Mednarodni kongres fizikov bo v Bologni ob 200 letnici Galvanijevega rojstva. Udeležili se ga bodo znanstveniki z vsega sveta.

Izza naših meja

Strahna nesreča v Krapanskem rudniku, ki se je zgodila v začetku tega meseca, je zahtevala tri najst smrtnih žrtev. Krapanski rudnik, ki ga v zadnjem času z veliko intenzivnostjo izkoriščajo, leži v Istri pri Labinu. Na dan nesreče je skupina desetih rudarjev zažgala v rovu mino, da bi tako razbila večjo žilo premoča. Toda plin, ki se je nabral v rovu, se je vnel in poleg eksplozije mine je prišlo tudi do eksplozije plina. Vseh devet rudarjev se je zadušilo. Ko se je skupina štirih rudarjev drugega dne podala v rov, so se zadušili tudi ti. Sedem od nesrečnih žrtev so domačini iz okolice Labina, v starosti od 22 do 46 let. Pogreb nesrečnih žrtev je bil tak, kot ga ljudje še niso videli. Ob nesreči pa je zopet prišlo na dan vprašanje ureditve varovalnih naprav, ki so v tem rudniku najslabše, kar je sploh mogoče. Izkorišča pa se rudnik poleg vsega z največjo intenzivnostjo. Nesreče so v tem rudniku vsakodnevne. Po tej nesreči pa bodo oblasti podvezle pri družbi vse potrebno, da se to uredi.

Prevojaške vaje so začele zopet po vsem Gorickem. Vaj se morajo udeleževati vsi mladeniči v času, ko ne služijo rednega vojaškega roka. Oblasti so izdale posebno, zelo stroga navodila, da se te vaje vrše čim bolj redno.

Spomenik cesarja Maksimilijana so s trga v Krminu odstranili in ga spravili v muzej odrešitve v Gorico.

Zaradi prehoda meje brez potrebnih listin so bili ovadeni sodišču Rožanec Andrej, star 18 let, Karel Gomišek, star 19 let, oba iz Sv. Križa na Vipavskem, ter 23letni Rado, Benedikt, 25letni Stanko Možina, oba iz Sjeverjana, iz Cerovega pa je 28letni Ivan Prinčič. Kazen za take nedovoljene prehode je denarna (okrog 2000 lir) in pa par mesecev ječe.

Z jesenskih manevrov na Kolpi

Danes in jutri glavna bitka

Dež je ponehal in posijalo je toplo sonce

Novo mesto, 24. sept. Včeraj je vendarle prenehalo deževati ter se je nad »fronto« pojavilo toplo sonce. Noč so vojaki se prebili pod šotiri, lilo pa je kakor iz skafa. Seveda so se na »fronti« kljub temu izvajala vsa potrebna premikanja, zlasti pa je noč izkoristila prehranjevalna uprava v zaledju, ki je v dolgih kolonah ponoči oskrbovala armado z vso potrebno hrano. Vojaki so tudi dobili nekaj elame, da so si mogli udobneje postlati po svojih šotirih. Španja je sicer bilo le malo. Šotiri na čisto razmočenih ilovnatih tleh so bili sicer naglo postavljeni, spati pa se menda ni dalo dosti. Letošnji manevri zahtevajo od vojaštva v resnici skrajnih naporov, ki pa jih kadrovi in rezervisti z voljo prenašajo.

Novo mesto je zdaj zopet postalo tiho. Čete vojaštva so odšle daleč naprej čez Gorjance, v mesto se vračajo zvečer le višji častniki tujih vojaških odposlanstev, ki tu prenočujejo. Obe armadi pa sta zadnji noči temeljito izkoristili. Čeprav je izpod neba hlo v potokih, je vladalo na vsej dolgi »fronti« vso noč živahno vrvenje. Obe armadi sta doslej že čisto določeno postavili vse bojne enote na postojanke. Vsaka izmed obeh armad posveča zdaj največjo pozornost na dobro skrivanje teh postojank. Človek kar ne more verjeti, ko hodi po teh cestah in poljih onstran Gorjancev, kam so tako naglo zginjili ogromni desetstotični vojakov, ki jih je še včeraj vse polno mrgolelo po vsem »frontnem« ozemlju. Vse enote so tako spretno skrite v gozdovih, med vasi ali kje v polju med koruzo, da jih le težko opazi oko nevednega, še težje pa jih more najti sovražnik letalstvo. Toda letala kljub temu neumorno križarijo nad vojnim ozemljem ter iščejo sovražnika.

Konjenica se je umaknila pešcem

Lahko tudi že rečemo, da se je prvi del manevrov zaključil. Konjenica, kolesarski bataljoni ter motorizirani oddelki, ki sta jih uporabljali prve dni obe armadi za svoje prve straže, so se umaknili v zaledje. Njih mesto so zavzele čete pešcev, ki zdaj ob vsej dolgi »fronti« postavljajo žične ograje, kopolje strelne järke ter se na vse mogoče načine utrjujejo. Obe armadi sta druga o drugi prepričani, da bo danes ali jutri sledil napad nasprotnika. Za to bitko se zdaj najskrbnejše pripravljajo na obeh straneh. V zadnji noči so bila izdana številna povelja, telefoni so vso noč peli, kurirji so takisto opravili svoje naloge in delo. »Trereri« pa so vso noč dovažali na »fronto« težke zaboje streliva in žičnih ograj, vojakom pa so pripeljali velike košare kruha, polne sode vode ter dovolj ostale hrane. Prehrana je sploh na teh manevrih dobra in zadostna.

Z avtobusom na »fronto«

Včeraj zjutraj smo se časnikarji seveda zopet z avtobusom odpeljali na »fronto«. Kakšna razlika! Ob zadnji vožnji prejšnji dan je še vsa cesta čez Gorjance in onstran bila na gosto zasedena z vojaštvom, s kolesarskimi bataljoni, z dolgimi kolonami topov, danes pa so ceste nekako osamele. Gorjanci zopet tihi samejajo v jesenskem jutru, dež je vendarle ponehal, nad nami se je počasi dramilo jasno nebo. Nad pokrajino, ki zgoraj zjutraj ne očituje ničesar, kar bi kazalo na bližnje vojno ozemlje, zagledamo neke daleč nad gorami male črne pike, ki postajajo vedno večje, se počasi razrašajo, prihajajo vedno bližje, glej, to so sovražna letala južne armade, ki so že zgoraj dopoldne prihitala nad postojanke severne armade, da bi tam ugotovila po možnosti prostore in število posameznih čet. Na delu je seveda tudi letalstvo severne armade.

Letala prinašajo poročila

Toda delo letalskih enot je težavno. Čete obeh armad so se tako spretno skrile, tako večje so izkoristile vsa prirodna skrivališča, da letalci le težko najdejo kaj določnega, kar bi mogli koristno sporočiti svoji armadi. Ogledali smo si spotoma način, kako letala izvršujejo svojo nalogo, kako prinašajo svojim armadam poročila. V bližnjem gozdičku opazimo velik prostor, na katerem je prirejena velika bela plahta. Seveda to plahto položijo na travnik le tedaj, kadar se bližajo domača letala. Plahta naj letalcem v zraku pokaže kraj, kjer naj spuste na tla svoja poročila o poletu. Letalci imajo s seboj posebne pločevinate škatlice, v katere skrbno zapro na papir pisana poročila. Letalo se vrne s poleta nad »fronto« ter čisto nizko leteč spusti škatljo s poročilom na plahto, kjer jo prestržejo v bližnjem gozdičku čakajoči vojaki. Tu v bližini je

namreč štab dravske divizije, v prostornem šoturu opazimo poveljnika divizije generala Lazarja Tonca. Zelo prijazno nas je sprejel. Ravno kar je dajal povelja svojim častnikom, ti pa so jih zopet sporočili dalje svojim nižjim podrejenim. Tedaj je nenadoma nad našimi glavami močnejše zaropotalo. Letalo se je približalo čisto blizu zemlje, napravilo nad štabom nekaj lokov, trenutek nato pa je že prihital pred generala častnik z poročilom, ki ga je letalec spustil na bližnji travnik. Poročilo je navajalo, da je izvršilo letalo polet nad sovražnimi postojankami ter je tam ugotovilo, da se sovražnik zbira okrog Metlike ter se očitno pripravlja na večji napad. Poročilo je obenem navedlo, da so se zjutraj ob osmih pomikale od mosta pri Brodu na Kolpi po glavni cesti dolge kolone sovražnih čet.

Na podlagi tega poročila izvidniškega letala je divizijski general takoj izdal potrebne ukrepe na vsem svojem odseku »fronte«. Topništvo je dobilo ukaz, naj takoj nameri svoje cevi na Metliko ter na omenjeno cesto. Kmalu potem so začela sipati topovska žrela težke »kroglice« na določene prostore.

Ob tej priliki smo mogli doznati tudi druge moderne pridobitve naše armade glede poročevalske službe. Mimo pisanih poročil je štab divizije dobival tudi brezžična poročila, ki jih je v bližnjem gozdičku prestrelala posebna radijska postaja. Štab pa prejema poročila tudi po telefonu, razen tega pa so določeni tudi posebni kurirji, ki med posameznimi poveljstvi drže zvezo ter prinašajo poročila sem in tja.

Čez »bojno polje« k »sovražniku«

Ko smo si tako ogledali delo naše domače ljubljanske garnizije, ki je v najodličnejši meri pokazala vse svoje sposobnosti, nas je avtobus zapeljal čez polje proti Metliki in dalje na drugo stran »fronte«. Tudi tam imamo časnikarji kaj videti. Dočim je severna armada že zavzela določene postojanke od Gorjancev čez Mirno goro do Kočevskega roga, je južna armada še včeraj iskala svoje prave postojanke. S severno armado so se prednje straže južne armade čez dan večkrat spoprijele, toda do hujših bojov še ni prišlo. Južna armada je takisto svoje čete porazdelila ter tako armada ločeno koraka dalje. Na delu je tudi topništvo, ki sproli počasi prodira za pešci. Vsak čas so topničarji pripravljani, da s svojim orožjem pribere svojim četam prost prehod čez ogrožene postojanke. Zato so prve čete zmerom zvezane z zaledjem ter s topovskimi opirališči po telefonih. Telefonisti so opravili te dni dovolj naporega in koristnega dela. Saj morajo posamezne telefonske vode časih kar nenadoma postaviti drugam. To pa v tej deževni dobi ni bilo nič kaj prijetna reč. Danes ob sončnem vremenu je to lažje, prijetnejše. Toda telefonisti morajo svoje delo vendarle izvrševati zelo spretno in urno, da jih ne opazi sovražnik. Razen tega morajo biti telefonski vodi napeljeni dovolj ekrito, sicer bi jih mogla pretrgati najmanjša sovražnikova granata ali topovska krogla.

Južna armada je imela včeraj ta cilj, da je prodrala s svojimi prvimi oddelki do črte, kjer upa svoja postojanke tako utrditi, da bo mogoč koristen in uspešen napad na severno armado. Te postojanke so med kraji Križ-Suhor-Semič-Planina. Severna armada je, kljub skrbnemu skrivanju tega namena, po svojih letalcih vendarle mogla doznati te postojanke južne armade, ugotovila je tudi približno stanje in število južne armade. Zdj se severna armada mrzlično pripravljala na obrambo. Vojaki kopolje strelske järke, urejujejo skrita gnezda za strojnice, postavljajo pa tudi opazovalnice, raz katerih bo mogoče pregledati bojišče ter ocenjevati uspehe bojov posameznih čet. Pri vseh teh manevrih ima severna armada to prednost, da se njene enote lahko spretno skrivajo v gozdovih Gorjancev, medtem ko južna armada teh prednosti nima. Vojaštvo južne armade mora prodirati po odkritih ozemljih, čez polja in travnike. Zato je napredovanje te armade težavnejše, vojaki le po dva in dva počasi prodirajo do svojih trdnjših postojank.

Na opazovalnici pri Sv. Urbanu

Nad Metliko smo se poglani po strmem kolo-vozu med praznimi vinogradi proti cerkvi Sv. Urbana. Tam je postavljena preprosta, pa zelo pregledna opazovalnica. Odtod je mogoče pregledati vso dolino Krke ter bližnje Gorjance. Ko smo prodrali s svojim avtobusom na vrh, smo šele proti koncu vožnje mogli na lastnih telesih ugotoviti, kako hude napore morajo prestajati vojaki, ki sodelujejo na manevrih. Naš avtobus nas namreč ni

Graditev lesenega mostu

čez Kokro pri Kranju

Kranj, 23. septembra. Mesto Kranj, ki je v zadnjih petnajstih letih izmed slovenskih mest relativno najbolj naraslo, se je širilo in se širi na vse strani, samo ne po levem bregu Kokre, ki pripada k Hujam. 30 m globoka in okroglo 90 m široka v laborasta tla zarezana struga Kokre je naravna ovira, ki je oteževala dostop na levi breg Kokre ter odvracala naseljevanje na tem kraju. Ker mestna občina Kranj hoče pritegniti to ozemlje k mestu in tam zgraditi novo pokopališče, je sklenila zgraditi mostne zveze preko Kokre na hujansko ozemlje.

V programu občine Kranj je, da se zgradi železobetonski most preko Kokre, ker pa je trenutno mogoča razpoložljiva le z majhnim kreditom, zato se je gradnja tega odložila za poznejši čas. Tehnični oddelek banske uprave je v tem smislu izdelal načrt visečih brvi, za katero bi znašali gradbeni stroški pol milijona dinarjev. Ta visoki proračun je napotil občino, da se je odločila za načrt, ki ga je izdelal gradbeni inž. Stanko Dimnik iz Ljubljane. Po tem načrtu so začeli graditi most v letošnjem juliju.

Kokra, ki ima visoke laboraste bregove, se bo premostila z najcenejšimi stroški z lesenim lokom. Tak način zveze obeh bregov bo tudi v lepotnem oziru mestu samo v prid. Razen tega pa je ugoden tudi v narodno gospodarskem oziru, ker bo most zgrajen samo iz domačega gradiva, to je iz lesa, ki ga bo treba okrog 400 kubičnih metrov. Seveda so upoštevali pri načrtu dejstvo, da je lesen most le kratkotrajne vrednosti, zato bo ta most zavarovan s streho pred vlago, ker taki mostovi, ki so zavarovani proti vlagi, lahko stoje tudi po več sto let.

Most, ki ga grade, bo imel kot nosilno konstrukcijo lesene loke iz zdrave mrekovine, ki se opirajo na petah z železobetonskimi členki ob la-

borasto skalo. Mestoma bodo loke ojačeni s hrastovino, kjer to zahteva večja nastopajoča napetost. Loke imajo med členki razpetino 85 m ter izbočino 12 m. Sestavljeni so vsak iz petero tramov, povezanih z 20 mm močnimi svornjaki, ki imajo na stičnih regah nameščene železne vložke patenta »Kavkaz«, a deloma tudi hrastove moznike. Skupna višina vsakega loka je 125 cm, širina pa 26 cm. Med loke visi in deloma sloni leseno prekatje iz smrekovine, ki nosi mostišče in streho. To prekatje bo omogočilo porazdelitev prometne obtežitve na več točk mostnega loka hkrati, a glavni njegov namen je, da bo prevzemalo večerni pritisk. Oba prekatna nosilca sta v takem razmaku, da ostane od znotraj za promet na razpolgo čista višina 3,60 do 3,70 m. Prekatje bo nosilo tudi strešje, prekrito z ozirom na večjo nevarnost ognja z valovitim azbestnim škrljlem sive barve. Ker bo znašal natešek nad 1 m, bo most dobro obvarovan pred dežjem.

Most je preračunan na prometno obtežitev in bodo mogli čezenj vozovi, težki največ 3000 kg. Vsota, potrebna za zgraditev mosta, bo skoro za polovico manjša, kakor bi bila pri viseči konstrukciji in to vkljub dvakrat večji širini mostu in povečani obtežitvi. To največ z ozirom na drage jeklene vrvi za viseči most, ki bi jih morali naročiti poleg tega še v tujini, in pa z ozirom na drago in težko zasidranje jeklenih vrvi v laborasti skali.

Gradnja novega mostu po tem načrtu izredno hitro napreduje, tako da bo gotovo novi most še pred zimo zmožen za promet. Ta novi most bo za mesto Kranj velike važnosti. Mestna občina bo s tem mostom v veliki meri ustregla meščanom, ki že res komaj čakajo primernega prehoda skozi Kokro na tem mestu.

možel pripeljati prav do cerkvice, marveč smo morali prej izstopiti ter napraviti zadnji del poti peš. V ilovnatu tla so se nam čevlji udirali do gležnjev. Hloja na takem ozemlju je na moč težavna. Toda mi smo to kratko pot še nekako opravili, saj nismo imeli niti tovorov niti drugačnih zadržkov. Vojaštvo pa mora v taki razmočeni zemlji korakati ves dan, na hrbtu nosijo težke oprtnike, orožje in strelivo, šotore in celo posamezne dele strojnice. Vojaštvo bo s svojo združnostjo pri teh manevrih dokazalo, da je kos najtežavnim nalogam, ki bi se mogle naši armadi postaviti na pot. Zato je treba celotni naši armadi, vojaštvu in častnikom, ki opravljajo te dni v resnici dostikrat nadčloveško delo, ne zgolj čestitati, marveč jih pred vso javnostjo pohvaliti ter jim izraziti svoje občudovanje in priznanje.

Pri Sv. Urbanu smo naleteli zopet na vojnega ministra armadnega generala Mariča. V spremstvu svojih višjih častnikov si je ogledoval potek manevrov. Tu je bil pomočnik vojnega ministra armadni general Milorad Petrovič, načelnik generalštabnega oddelka vojnega ministrstva general Kosta Adamovič, šef kabineta vojnega ministra polkovnik Jermovovič. Tu je bil tudi voditelj manevrov general Milovanovič, njegov štabni načelnik general Vrsič ter poveljnik našega letalstva general Simonič. Vsi so dajali vojnemu ministru potrebna pojasnila o programu dela včerajšnjega dne in položaj, v katerem so se včeraj zjutraj nahajale čete. Vojnemu ministru je voditelj manevrov razložil tudi vsebino glavnih povelj, ki so bila izdana za današnji dan obema armadama in posameznim četam.

KINO UNION Jutri premiera dosedaj največje muzikalne revije z najpriljubljenejšim parom sveta FRED ASTAIRE in GINGER ROGERS

POPOLNOMA NOV NAČIN IZVEDBE!

TOP-HAT

Kdo plačuje v Jugoslaviji največ davkov Brez dvoma Slovenija

Ljubljana, 24. sept.

Finančno ministrstvo je pred kratkim na podlagi statistik sestavilo seznam, koliko plačajo vseh davkov posamezne banovine in koliko odpade teh davkov na vsakega posameznega prebivalca. Rezultati niso toliko presenetljivi, kakor pa zanimivi in potrjujejo staro dejstvo, da so Slovenci daleč pred vsemi drugimi Jugoslavlani najbolj obremenjeni z davkami za občinske, banovinske ter državne blagajne.

V dravski banovini plača povprečno vsak prebivalec po 60,4 din občinskih in 72,8 din banovinskih davkov (skupaj 133,2 din). V savski banovini 54,5 din občinskega in 43,8 din banovinskega davka (skupaj 98,3 din). V vrbski banovini 20,1 din občinskega in 10,8 banovinskega davka (skup-

no 30,9 din). V primorski banovini 28,2 din občinskega in 13,2 din banovinskega davka (skupno 41,4 din). V drinski banovini 18,7 din občinskega in 16,4 din banovinskega davka (skupno 35,2 din). V zetski banovini 32,4 din občinskega in 16,1 din banovinskega davka (skupno 48,4). V donavski banovini 74,6 din občinskega in 33,8 banovinskega davka (skupno 108,4 din). V moravski banovini 29,6 din občinskega in 14,9 din banovinskega davka (skupno 44,6 din). V vardarski banovini 33,6 din občinskega in 14,4 din banovinskega davka (skupno 48,0 din).

Edino za Belgrad niso znani podrobni podatki. Tudi za ostale državne davke niso še znana povprečja, vendar je gotovo, da se odstotek skoro ujema z odstotki prej navedenih davkov.

Slavni tenorist TINO ROSSI Vam bo zapel najlepše španske romances v filmskem šlagerju

KITARE (Melodije ljubezni)

Premiera jutri v Elitnem kinu Matici.

Zopet avtomobilska nesreča na Ježici

Ježica, 24. septembra.

Zdi se, da vse dosedanje nesreče, ki so se že pripetile na »mostku«, nikakor niso izmordile tistih, ki se imajo brigati za dostojen in sodobno urejen cestni promet skozi našo deželo. Ta nesrečno nesodobni kameniti mostič sredi vasi je že leta sem v stalno spodbilo vsem avtomobilistom. Koliko komisij in pisarji je bilo zaradi njega že izvršenih, koliko je že bilo že zaradi njega. Lani je bila stvar dozorela že tako daleč, da so čisto resno govorili, da bo »mostek« do tal podrta ter na istem mestu zgrajen širši železobetonski most. Kupljena je bila že bližnja hiša g. Urbana, da bi se mogla istočasno razširiti vsa cesta skozi Ježico. Kupčija pa je bila razdrta in cesta je še zmerom taka kakor je bila, »mostek« še zmerom grozi vsakomur, ki ima smolo, da mora skozi Ježico po njem voziti.

Včeraj popoldne se je zopet pripetila ob »mostku« hujša nesreča. Proti Ljubljani je bil po klancu namenjen neznan voznik, ki je s svojim konjičem pravkar počival pod klancem na »mostku«. Konj se je bil menda nekaj puntal in ni hotel speljati voza po klancu. Tako je kamn z ojem čisto zaprl cesto. Prav v tem času pa je po klancu navzdol pripeljal osebnih avtomobil, kakor je bilo pozneje ugotovljeno, uradnika francoskega trgovskega ministrstva v Parizu. Avtomobil je mogel šele zadnji hip videti pred seboj puntajočega se konja, zato je avto zavozil v stran. Pri tem se je avtomobil zaril s prednjim delom v občestni kamen, ki ga je okobalil ter se tam ustavil. Samo sreča v nesreči je bila, da se avtomobil z obema potnikoma ni prevrnil naravnost v jamo, ki je bila narejena ob »mostku« letos ter na vso nesrečo še zdaj ni zaščiten. Avtomobil je bil zaradi trčenja spredaj čisto razbit ter so morali iz Ljubljane pripeljati poseben avtomobil z žerjavom, ki je s težavo dvignil v kamen zariti avtomobil.

Kakor smo mogli ob tej priliki doznati, je ban dr. Natlačen pred kratkim odločno zahteval od tehničnega razdelka banske uprave, da takoj v prihodnji proračun vstavi primeren znesek za razširitev tega mostu na Ježici. Tako upamo, da je ta nesreča vendarle zadnja, ki se je na tem usodnem kraju pripetila.

Vodno stanje Ljubljane

Ljubljana, 24. septembra.

Deževno in slabo vreme traja dalje. Davi je sicer za nekaj časa nehala deževati, toda nikakor se ne more izvršiti vremenski preobrat na boljše. V Ljubljani strugi je sicer opažati, da voda nekoliko pada, toda vodno stanje je v splošnem neizpremenjeno. Glavne množine vode drve skozi Gruberjev prekop naprej proti Fužinam in dalje proti Zalogu. Tam je položaj popolnoma neizpremenjen. Fužinski vodomer je davi kazal 2 m nad normalo, kakor včeraj. Vodno stanje na Špiči je tudi v glavnem neizpremenjeno. Tam je bila voda 1 m nad normalo. Tudi Sava polagoma narašča in je bilo davi njeno stanje pri Črnučah 65 cm nad normalo.

Mariborsko gledališče sprejema abonente do sobote, 25. t. m. Mesečni obroki od 8 din naprej.

Nesreča pri graditvi ceste

Kočevje, 23. septembra.

Med Banjaluko in Kočevjem še zmerom grade in popravljajo banovinsko cesto proti Sušaku. Tam so zaposleni tudi številni delavci iz bližnjih hrvaških krajev, med njimi tudi mimerji, ki so le dni razstreljavali neke dele ob cesti. Skalovje pa se je pri streljanju razletelo prej, preden so se utegnili delavci poskrbiti v zaklone. Neke skala je priletela tudi v delavca Balena Jureta iz občine Senj v Primorju. Mož je dobil hude poškodbe po vsem telesu, zlasti po roki. Morali so ga prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

Celjske novice

c Ukinitve toka. Zaradi nujnih vzdrževalnih del na daljnovidu bodo Kranjske deželne elektrarne v nedeljo, dne 26. septembra ukinitile dobavo toka od 12 do pol 2.

c Šahovski klub v Celju je priredil pod vodstvom g. Kosmača Branka v sredo 22. t. m. v hotelu Evropa ožji brzošahovski turnir, katerega se je udeležilo poleg mnogoštevilnih prijateljev šaha 22 članov. Brzoturnir se je pričel ob poldevetih in je trajal do polnoči. Prvi je bil Grašer, ki je dosegel 10 točk od možnih 11. Drugi Kočmur 9 točk, tretji Dobrajc 8, 4. in 5. pa sta bila Schneider in Fajs. V ponedeljek bo priredila Slovenska šahovska zveza v Trbovljah šahovski brzoturnir. Istega se bo udeležilo tudi 10 članov celjskega šahovskega kluba.

c Tečaj za nemški, francoski, angleški, italijanski in event. tudi za srbohrvaški, češki in ruski jezik (začetni nadaljevalni, konverzacijski), nadalje za nemško stenografijo, kartotečno knjigovodstvo, socialno ekonomijo in reklamo priredi kakor vsako leto tudi letos s 1. oktobrom Društvo absolventov drž. trgovskih šol v Celju za člane in tudi nečlane. Interesenti — tudi brezposelni, ki morejo posecati tečaj brezplačno — naj se oglašijo v uredništvu »Slovenca«, podružnica Celje.

Maribor

Meljsko prosvetno društvo ima v nedeljo, dne 26. t. m., ob petih popoldne v Domu v Cvetlični ulici svoj sestanek, združen s Slomškovo proslavo. Cetri ure pred sestankom bo odborova seja.

Predstojništvo mestne policije poziva vse imetnike orožnih listov, da takoj plačajo banovinsko takso. Proti vsem, ki do konca septembra takse ne bi plačali, se bo uvedlo kazensko postopanje.

Lastniki novih hiš imajo v soboto, dne 2. okt., svoj sestanek, na katerem bodo razpravljali o ustanovitvi podružnice »Društva novih hiš v Ljubljani«. Na sestanku bo poročal delegat iz Ljubljane.

Odbor za obrambo mesta pred napadi iz zraka opozarja prebivalstvo mesta, da je zapovedana stalna pripravljenost proti napadom iz zraka, katerih se je nadejati v prihodnjih dneh. Posebno opozarja na odredbe glede gasjenja luči za slučaj nočnega napada.

Matj s 4 otroci, brez strehe, v veliki bedi, prosil usmiljena srca za pomoč. Darove sprejema uprava »Slovenskega doma«, Koroška cesta 1.

KINO SLOGA

Mefisto v operi

Divne operne arije — Zmaga pravice in ljubezni!

V glavni vlogi dva najboljša karakterna filmska igralca

Warner Oiannd (Charlie Chan) in Boris Karloff!

Kulturni koledar

Francišek Lampe

24. septembra 1900 je umrl v Ljubljani filozof, teolog in urednik Francišek Lampe. Rodil se je leta 1859 v Zadlogu nad Idrijo. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, bogoslovje in modroslovje v Ljubljani in Gradcu. Leta 1885 je postal profesor dogmatike na ljubljanskem bogoslovju. Bil je podpredsednik in eno leto celo predsednik Matice Slovenske. Leta 1887 je začel izdajati Drobntine kot nadaljevanje Slomškovič, ki so leta 1869 prenehale. V dveh zvezkih je izdal Apologetične razgovore. Leta 1887 pa mu je Slovenska Matica izdala Uvod v modroslovje. Tri leta pozneje pa so Slovenci dobili knjigo, ki je postala temelj za slovensko filozofijo, kar se tiče jezika in nazivostvoja, njegovo Dušeslovje. Njegova velika zasluga pa leži v tem, da je ustanovil Dom in svet leta 1888, v katerem so se odeslej neprestano vrstili njegovi episi o vseh mogočih vprašanjih (modroslovje: o lepoti, življenjepisi, Schopenhauer, L. Gaj, Rafael Santi, Prešern itd., polopisi, programne razprave in poučni sestavki). Ker je bil mil v sodbah, so mu z Mahničeve strani očitali, da je premalo katoliški, kar pa je odločno zanikal. Pri Mohorjevi družbi je priredil Zgodbe sv. pisma (do 7. zvezka, pozneje dr. Krek).

Proces Kristan - Bat'a

Ljubljana, 24. septembra.

Po dolgih treh letih je bil vendar-le naposled delno končan zanimiv proces, ki ga je naperila tvrdka Bata, d. d. Borovo po svojem zastopniku dr. Frlanu proti čevljarškemu mojstru Franu Kristanu, ki se je kot mlad čevljar osamosvojil ter je imel svojo delavnico v neposredni bližini Bafine podružnice na Aleksandrovi cesti. Tvrdka je Kristana na okrajnem sodišču tožila zaradi prestopka klevete zoper čast po § 300 odtodno 301 k. z. in po členu 10. zakona o neelojalni konkurenci. Tožiteljica je inkriminirala več odstavkov iz govora, ki ga je imel toženi Kristan na znanem shodu Narodne odbrane 7. oktobra 1934 v veliki unionski dvorani, v katerem govoru je toženece ostro napadel in kritiziral postopanje omenjene tvrdke odtodno le takozvani sistem Bafa, ki ga je uvedel znani Tomaž Bafa, ustanovitelj velikih tovarov v Zlinu na Moravskem. Tožba je bila vložena sredi januarja 1935. Zadevo so imeli na okrajnem sodišču kar 3 sodniki v rokah. Prvi sodnik je kratko s primerno utemeljitvijo zavrnil tožbo, povdarjajoč, da tvrdka Bafa, d. d. Borovo nima za tožbo aktivne legitimacije. Na rekurz tožiteljice je druga sodna instanca ta sklep razveljavila in odredila, da ima okrajno sodišče o tožbi meritorno razpravljati.

Kdo je dal koncesijo?

Treba je omeniti, da je za ta proces, ko je bil tožen siromašen slovenski obrtnik zaradi borbe proti tujemu kapitalu, že od početka vladalo v obrtniških krogih in tudi v krogih domače usnjarske industrije veliko zanimanje. Toženece je pred sodiščem takoj odkrito izjavil, da vzdržuje vsebino svojega govora in da nastopa za svoje trditve dokaz resnice. Njegov zastopnik, odvetnik dr. Stanko Lapajne, je zbral ogromen dokazni material. V obrambnih spisih je navajal toženece prav zanimivo inozemsko sodno in drugo literaturo. Toženece se je tudi dotaknil vprašanja, kako je tožiteljica tvrdka Bafa dobila svojo koncesijo za ustanovitev tovarne v Borovem. Baje se je prvotno koncesija za ustanovitev tovarne glasila samo na izdelovanje gumijastih izdelkov, tako čevljev in galoš. Pozneje pa se je nekako razširila tudi na izdelovanje usnjarskih izdelkov. Kdo je dal koncesijo? Toženi Fran Kristan je navajal v svojem obrambnem spisu, da je bil tu merodajen takratni minister dr. Albert Kramer! Te zanimivosti sicer niso bile prečitane na javni razpravi. V dokaznem postopanju je toženece zbral še drugo gradivo in se skliceval na razne spise v centralni vladi, ki pa jih niso mogli sedaj najti. Baje so izginili!

Po prvem sodniku je zadevo dobil v roke drugi sodnik. Dokazno postopanje se je vlekle in vlekle. Naposled je moral v to kisljo jabolko vgrizniti sodnik g. Janko Müller. Vsega je bilo 6 glavnih obravnav v znameniti sobi št. 28. Zaslisani so bili na predzadnji obravnavi tudi izvedenci čevljarške stroke. Ti so tožiteljice izdelke označili za neprimerno kljub nizki ceni. Čevlje so naravnost očitali, kakor seira anatom živalsko ali človeško truplo. Prvo mnenje so podali čevljarji Perdan, Martin Kralj in Steiner. S tem za tožiteljico neugodnim mnenjem pa zadeva ni bila kon-

čana. Zastopnik tožiteljice dr. Frlan je predlagal izvedence iz industrijsko-usnjarske stroke.

Prisega na toro

Sodnik g. Janko Müller je za večer ob 10 dopolodne odredil končno glavno obravnavo. Pozvana sta bila k tej obravnavi 2 izvedenca iz usnjarske stroke, in sicer Vinko Rant, obratovodja tovarne Peko v Tržiču in Josip Specht, ravnatelj tovarne »Jara« v Tržiču. Bila sta takoj zaprišena. Ker je drugi izvedenec Josip Specht izjavil, da je izraelske konfesije, je moral sodnik njega zaprišeti na toro. In kje dobiti to knjigo? Zapisnikar je odhitel na okrajno sodišče k g. Kuštrinu in jo je kmalu prinesel. G. Specht je nato pokrit prisegal na toro. Ker sta oba izvedenca izjavila, da ne moreta takoj podati svojega izvedeniškega mnenja, je sodnik obravnavo prekinil in odredil, da se je nadaljevala popoldne ob 16.

Obsojen in oproščen

Na popoldanski obravnavi sta izvedenca predložila sodniku pismeno izvedeniško znenje, ki je bilo deloma ugodno za tožiteljico. Oba sta temeljito analizirala kakovost Bafinih čevljev.

Po končnem dokaznem postopanju je govoril za tožiteljico dr. Frlan, ki je zlasti naglašal velik gospodarski, kulturni in socialni pomen Bafinih tovarov. Utemeljeval je celotno obtožbo od točke do točke. Povdaril je med drugim: »Bafa je tvorstvo podjetje, ki kulturno, finančno in socialno najbolje skrbi za svoje delavce.« Navajal je, kakšna društva je to podjetje v Borovem ustanovilo.

Branilec dr. Stanko Lapajne je stvarno zavračal navedbe tožiteljice. Obtoženece je branil celokupne interese čevljarške obrti, napadal je le Bafin sistem in njegove posledice za naše gospodarstvo. Ta sistem je izvršil perturbacijo gospodarskega življenja, uvedel terorizacijo in mehanizacijo. Obrtnikom je nemogoče konkurirati proti podjetju, ki je uvedlo ameriški trak. Ves dobiček podjetja gre v tujino. Obtoženece je le kritiziral sistem in navajal svoje trditve v dobri veri.

Obtoženece Fran Kristan je nato prevzel besedo ter omenil, da je govor sestavljal in ga predložil policijski uravi v cenzuro. Policija mu je govor precej prečitala. Bil je drugače razburjen, ko je uvidel, da je njegov pošten stan v veliki nevarnosti. Govoril je v zaščito obrtniškega stanu.

Sodnik je nato razglasil sodbo. France Kristan je bil v 3 točkah obsojen zaradi prestopka razžaljenja časti po §§ 297/II in 301/I k. z. na 14 dni zaporu in 720 din denarne kazni, pogojno za 3 leta. Sodnik pa je glede nekaterih točk tožbo zavrnil in Franceta Kristana popolnoma oprostil glede drugih točk. Sodnik je zlasti zavrnil tožbo glede prestopka o neelojalni konkurenci. Zaradi pravnih stroškov je sodnik razsodil, da se medsebojno pobotajo in da vsaka stranka trpi svoje pravne stroške. Tako branilec dr. Lapajne, kakor tudi tožilec dr. Frlan sta prijavila priziv proti sodbi.

Obravnavi, tako dopoldne in popoldne, je prisostvovalo prav mnogo ljubljanskih čevljarških mojstrov in drugih obrtnikov.

Za izpopolnitev telefonske in brzojavne službe

Važna uredba o telefonskem kablju Belgrad-Zagreb-Maribor - avstrijska meja

Belgrad, 23. sept. AA. Ministri svet je na podlagi čl. 90. v zvezi s čl. 66. finančnega zakona za leto 1937-38 predpisal uredbu o nabavi in položitvi telefonskega kabla na velike razdalje med Belgradom, Zagrebom, Mariborom in avstrijsko mejo ter za nabavo materiala in izvršitev del v zvezi z izkoriščanjem gornjih naprav.

Cl. 1. Minister za ptt. se pooblašča, da na jame pri Državni hipotekarni banki posojilo v znesku 267 milij. din za nabavo kabla in potrebnih naprav na velike razdalje med Belgradom, Zagrebom, Mariborom in avstrijsko mejo, za izvršitev zemeljskih in drugih gradbenih del, v zvezi s položitvijo kabla v zemljo, za nabavo zemljišč in adaptacij obstoječih in gradnjo novih ali morebitni odkup obstoječih poslopj, za aplikatorske postaje in telefonske centrale v gori omenjeni smeri, za nabavo in montažo ali potrebni material za razširitev obstoječih telefonskih in telegrafskih central in telefonske zračne in kabelske mreže, za delno demontiranje ali združitve obstoječih telefonskih in brzojavnih zvez v teh smereh, za uporabo dobljenega materiala v drugih smereh, v zvezi z izkoriščanjem kablov pa za odkup visoko frekvenčnih naprav od avstrijske poštne uprave v smislu pogodbe od 3. julija 1936 z vlado avstrijske republike, in za njihovo montiranje, kjer se izkaže potreba.

Cl. 2. Ves v prvem členu navedeni material, ki ga bo poštni minister nabavljal v tujini, je prost carin, skupnega davka na poslovni promet, luksuznega davka in posebnih dajatev, kakršne ter državnih in samoupravnih dajatev z izjemo pogodbenih priznanj pristojbin.

Cl. 3. Zaradi odplačila gornjega posojila, ki se bo najel pri DHB, se ustanovi pri DHB sklad, v katerega bo plačeval poštni minister po glavni državni blagajni vsako proračunsko leto iz skupnih dogodkov poštne, telefonske in brzojavne službe po 30 milijonov din, in sicer po 2 in pol milijona din mesečno. Poštni minister bo to odplačeval do popolnega izplačila posojila, ki mu je ta sklad namenjen. Po izplačilu posojila preneha vsaka služba tega sklada, preostali znesek se pa vložijo v glavno državno blagajno.

Cl. 4. Naredbodajalec za vsa izplačila iz tega sklada je poštni minister. Pri izplačilu veljajo določbe zakona o državnem računovodstvu, če pogodba o posojilu, ki mu je sklad namenjen za odplačilo, ali pa pogodba o nabavi in položitvi kabla ne določa drugega.

je doživelo na številnih svetovnih odrih senzacionalne uspehe in rekordno število repriz. Prvotno je nastala »Beraška opera« v 17. stoletju kot parodija na običajno romantično opero. Sele pred nekaj leti pa sta jo predelala in prikrojila po sodobnem okusu Brecht in Weil. Kot taka je osvojila mnogo odrov. Pri nas jo pripravljata ing. arh. Bojan Stupica. Inscenacija izvršena po njegovih načrtih je originalna in predstavlja nekaj vrtilni oder.

V dramskem posloju so bile izvršene nekatere adaptacije, hodniki in dvorana so pogrneni z novimi rdečimi kokosovimi preprogami, ki dajejo prostorom lepši in intimnejši videz, ter preprečujejo različne neprijetne šume, ki motijo potek dejanja. Tudi pred dramskim poslojem so splanirani dohodki v gledališče.

Od tu in tam

Aca Stanojević je menda pristal na besedilo sporazuma, kakor so ga sestavili trije izvoljenci vseh treh skupin belgrajskega dela združene opozicije. Včeraj so Aca Stanojevića v Niški Banji obiskali Miša Trifunović, Miloš Bobić, Lazica Marković in dr. Ninčić in mu predložili v podpis sporazum. Ko so se vrnili v Belgrad, so časnikiarjem izjavili, da gre vse gladko in da Aca Stanojević ne dela nobenih preglavic. Miša Trifunović bo te dni besedilo sporazuma predložil v podpis še Ljubi Davidoviću in Joci Jovanoviću. Potem bodo po posebni odposlanci politeli v Rogaško Slatino k dr. Mačku.

Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović se je včeraj dopoldne vrnil iz Prage, kjer je zastopal kralja in vlado na pogrebu Tomaza Masaryka, v Belgrad. Na postaji so ga sprejeli notranji minister dr. Ant. Korošec, minister dr. Spaho in ostali ministri.

Nov svojevrsten potnik je obiskal v zadnjem tednu Hrvaško in Zagreb. Pred dnevi smo poročali, da se je v Zagrebu oglašil nemški inženir Breitling s svojim avtomobilom, v katerem je imel urejeno kar celo kuhinjo in spalnico. Angliški polkovnik William Lambert je pa še drugačen potnik. Poleg avtomobila, v katerem se vozi s svojo ženo, ima še poseben voz, v katerem je lepa spalnica s kuhinjo in obednico. Notranjčina tega voza je urejena na najbolj enostaven in racionalen način. Ze leden dni potuje križem Hrvatske, končni njegov cilj pa je Dubrovnik, kjer bo ostal nekaj dni na letovišču. Voz z urrejenim stanovanjem ima dve kolesi in je priklopljen osebnemu avtomobilu.

Igralsko in gledališko šolo za otroke so odprli v Zagrebu. V dnevih vpisa se je prijavilo nad 60 otrok. Vodstvo baje nima namena, da bi iz teh otrok vzgajalo bodoče gledališke igralce, temveč hoče dobiti le stalne, kolikor toliko izvežbane igralce za nastope v raznih igricalih, ki so spisane nalašč za otroke. Ker se je prijavilo nepričakovano veliko število otrok v igralsko šolo, je vodstvo sklenilo ustanoviti tudi stalni mladinski godalni orkester. Tudi za to se je javilo okrog 20 otrok in mlajših srednješolcev.

1729 zdravnikov je uslužbenih pri vseh okrožnih uradih za zavarovanje delavcev v naši državi. Od teh je 1182 tih, ki izvršujejo splošno prakso, 214 je specialistov ter 334 zobozdravnikov. Ti zdravniki so do sedaj v vseh letih pregledali in zdravili okrog polgred milijon članov. Zanimivo je tudi število dohodkov osrednjega urada za zavarovanje delavcev. V teku 14 let in pol, odkar zavod obstoja, je bilo predpisanih nič manj kakor 3 milijarde 583 milijonov in 700 tisoč dinarjev prispevkov. Od predpisane vsote so morali odpisati nekaj nad sto milijonov, ker tega denarja ni bilo mogoče na noben način iztirjati. Vsega premoženja, ki mora biti na razpolago za izplačevanje delavskih rent in odškodnin, pa ima osrednji urad za 540 milijonov.

Dalmatinski sadilci tobaka zahtevajo, da jim uprava državnih monopolov dovoli večje število tobačnih nasadov, odtodno tisto količino, kakor so jo dalmatinski sadilci dosegli v letu 1920. Obenem so na svojem zborovanju v Splitu zahtevali, da se ustanovi posebna odkupovalnica tobaka v Drnišu, da bo ustrezno tistim sadilcem, ki imajo do najbližje tobačne odkupovalnice po dolge ure hoda. Nova odkupovalnica naj bi imela prostora za 200 tisoč kilogramov tobaka.

Iz goreče hiše je rešila pet svojih otrok požrtvovalna mati v vojvodinskem mestecu Kuli. Milan Kokočević in njegova žena sta se udinjala pri bogatašu Mrdjanovu in obirala štirinajst dni koruzo. Ker sta pa imela do doma precej dolgo pot, sta si enostavno postavila v bližini njihvo kolibico iz koruznih stebel. V njej je poleg njih bivalo še pet otrok. Predvčeršnjim proti večeru, ko se mož še ni vrnil z dela, je šla mati z kolibe k bližnjemu studentu po vodo. Ko se je pa obrnila spet proti domu, je zagledala, da je vsa kolibica v plamenih. Ko je zraven čula še vpitje otrok, je stekla in ne oziraje se na ogenj, skočila v kolibico ter vseh pet otrok rešila smrti. Pri tem se je opekla po vsem telesu, kakor tudi dva otroka.

Deset bolnišnic se gradi istočasno v vrbaski banovini. Svoječasno je banka uprava sklenila, da bo začela izvrševati svoj veliki načrt, ker je vsa banovina čutila velik nedostatek v tem, da niso razen v Banjaluki imeli nobene bolnišnice več. Bolnišnice sicer ne bodo velike, saj znašajo stroški za vsako posebej le okrog milijona dinarjev, vendar je prednost malih bolnišnic v tem, da bodo porazdeljene med posamezna mesta ter tako na lažji in hitrejši način pristopne pomoči potrebnemu prebivalstvu.

Svojo gimnazijo zahtevajo Romuni, ki prebivajo v naši državi. Te dni se je med banaskimi Romuni sestavil poseben odbor, ki bo vodil propagando in opravił dolžnost posredovanja pri oblasteh, da se ta njihova zahteva uresniči. Gimnazija naj bi se postavila v Vršcu, kjer so si Romuni že poskušali brezplačno zemljišče in dobili zagotovilo od svojih premožnejših sonarodnjakov, da bodo za svoj denar kupili potrebni gradbeni material.

Študente bodo začeli vrtati na polotoku Pelješcu v Dalmaciji, da odpomorejo prebivalstvu zaradi velikega pomanjkanja dobre pitne vode. V ta namen so kupili v Stockholmu posebne vrtalne stroje, katerih svedri so zmogni vrtati do 1000 metrov v globino. Ker je v Dalmaciji kras, torej zelo skalnat svet, so si dali svedre še posebej narediti. Prvi poskusi z vrtanjem se bodo začeli pri Starem gradu na otoku Hvaru.

Pri kuhanju žganja sta se v Novi Gradiški stepla sosedla Josip Matošević in Nikola Matošević. Med prijateljskim pogovorom, ki je trajal nekaj ur, sta obadva krepko srkala iz kozarčkov sveže in še tople žganje. Ko so se jima pa glave razgrele, sta si bila kmalu v laseh. Nikola je naredil konec prepira na ta način, da je potegnil iz žepa nož in ga Josipu zasadel v desno stran glave za ušesi. Nezavestnega Josipa so prepeljali v bolnišnico, vendar ne bo z njim nič, ker ima ranjene tudi mozganec.

V Samoboru pri Zagrebu je umrl včeraj okrajni glavar Luka Valjak, ki je nanj pred dnevi streljal odpuščeni občinski tajnik iz Samobora Potočnjak. »Hrvatski dnevnik« posveča umrlemu okrajnemu glavarju dolg članek, v katerem hvali pokojnika kot poštenega in umerjenega uradnika, ki se ni nikdar niti v časih najhujših batinaških režimov, z nobenim delom pregrešil proti hrvaškemu narodu. Valjak je postal žrtev svojega poklica zaradi tega, ker je vodil preiskavo proti odpuščeni občinskemu tajniku, ki je poneveril več tisoč občinskega denarja. »Hrvatski dnevnik« pravi, da bodo prebivalci pokojnika ohranili v najlepšem spominu. Luka Valjak je imel v okolici Metlike in v Ljubljani več sorodnikov.

Liubljana danes

Koledar

Danes, petek, 24. septembra: Dev. Mar. reš. Sobota, 25. septembra: Kleofa.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; in mr. Gartus, Moste.

TEL 2730 **SLOGA**
Warner Olann in Boris Karloff v velenape-tem filmu

Mefisto v operi
Divne operne arije.
Valed tehniških tekoč napovedani program „Ljubezna na begu“ spremenjen.

TEL 2122 **MATICA**
Danes poslednjič!
Najlepši varietetski film

Kralj artistov Truxa
La Jana

TEL 2221 **UNION**
Danes poslednjič!
Veliki francoski film

Baccara
Tragedija tunaka iz svetovne vojne
V glavnih vlogah: Marcela Chantal, Jules Berry, Lucien Baroux

≡ Predstave ob 16, 19, in 21. uri ≡

Pomota pri žrebanju nagrad

Ko smo objavili izid nagradnega tekmovanja za obiskovalce razstave slovenskih časopisov se nam je vrnila tiskovna pomota. »Slovenski dom« bo en mesec dobivala brezplačno številka 526 in ne 529. Številka 529 dobi eno leto brezplačno »Domoljuba«, kot je bilo pravilno objavljeno. — Uprava.

Dopisnik Centralnega presbira, Slovenec seveda, nam posilja v objavo tole sporočilo: Nacionalna ura od 1. do 9. oktobra 1937. 1. Mesečni politični pregled. 2. O pravoj vrednosti narodne poezije — Siniša Kordič, književnik. 3. O početima hrvatske pismenosti — Arsen Venclides, knjiž. (Zagreb). 4. Bokeljski ustanak — Džura Subotič. 5. Balkanski sporazum — dr. Milorad Radovanović. 6. Opera »Porine« od Lisinskog — povodom 40. godišnjice prve predstave — Antun Dobronič, kompozitor (Zagreb). 7. Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. 8. Dolina slovenačkih pisaca — Rudolf Dostal, učitelj (Ljubljana). 9. O kralju Aleksandru I Ujedinitelju — Niko Bartulović, književnik.

Poročilo v originalnem jeziku!

Opozorilo javnosti. Po ljubljanskih mlekarneh, trgovinah z živilo, po vinotocih in ostalih gostinskih obratih prodaja neznan mladenič na karton velikega formata tiskana »Navodila za izvajanje zdravstveno-policijskih predpisov po gostinskih obratih«. Za izvod teh navodil zahteva ceno od 8.50 do 9.50 dinarjev in trdi, da ga pošilja banka uprava; vsak lastnik gostinskega lokala ali trgovine z živilo, pravi, mora nabiti navodila na vidnem mestu svojega lokala, tisti pa, ki tega ne bo storil do 24. t. m., da bo kaznovan. Mestno poglavarstvo opozarja prizadete, da niti ono niti kr. banka uprava nista izdala teh navodil in tudi ni bila izdana nikakršna odredba o teh navodilih.

Absolutni kiparske in keramiške šole, ki bi želeli obiskovati umetnostno-obrtni mojstrski tečaj, naj se do dne 2. oktobra pismeno ali ustno javijo pri direktorju Drž. tehniške srednje šole v Ljubljani.

Radijska oddajna postaja v Ljubljani bo prenašala v petek, dne 24. septembra od 19.30 do 20.15 reportažo zračnega napada na Novomesto.

Liubliansko gledališče

DRAMA

Zafetek ob 20. uri

Sobota, 25. septembra: »Julij Cezar«. Otvoritev dramske sezone. Premierski abonma.

Nedelja, 26. septembra: »Maturac«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Ponedeljek, 27. septembra: Zaprtlo.

Torek, 28. septembra: »Viničarji.« Premierski abonma.

Sreda, 29. septembra: Zaprtlo.

Četrtek, 30. septembra: »Beraška opera«. Premierski abonma.

Shakespearejeva tragedija »Julij Cezar«, se bo vprizorila v soboto, 25. t. m. kot otvoritvena predstava dramske sezone. Ta veličastna drama vsebuje poleg zgodovinskih dogodkov predvsem vzroke, zakaj so se dogodili, ter razkriva idejno moč Cezarjeve genialne osebnosti, ki je njegov umor ni mogel streli. Scensko glasbo je komponiral v slogu tistega časa g. Heribert Svetel. Sodelovala bo godba »Sloga«. Predstava bo za premierski abonma.

Izvirna drama Pahorjevi »Viničarji«, se bo vprizorila prvič v torek, 28. t. m. Zato opozarjamo vse, ki se zanimajo za našo domačo dramsko literaturo, na to predstavo. Snov dejanja je zajela iz naših hkratev. Dejanje se razvija dramatično, ter vsebuje socialne momente. Delo je zrežiral Bratko Kreft.

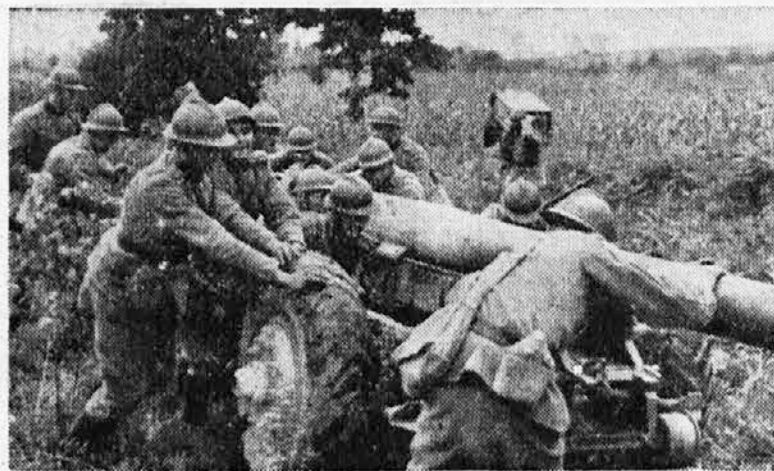
Premiera »Beraške opere«, katere avtorji so Gay, Weil in Brecht, bo v četrtek, 30. t. m. To delo

Dve iz Masarykovega življenja

Ko je pokojni predsednik Masaryk prišel prvič na uradni obisk v London, so ga spravili v avto, ki je imel samo dva sedeža, zanj in za češko-slovaškega poelana v Londonu, ministra Osuskega. Masaryk pa je hotel imeti pri sebi v avtomobilu tudi svojega prijatelja Angleža W. Steeda. Kaj storiti? Predsednik je težko vprašanje kaj preprosto rešil. Posadil si je prijatelja na svoja kolena, in da bi bila slika popolnejša, je minister Osusky storil prav tako z Masarykovim drugim prijateljem S. Watsonom.

Tako se je pokojni Masaryk kar po domače uradno pripeljal v središče Londona, na veliko presenečenje in pohujkanje angleških oblasti, ki so znane radi svoje neizprosne volje, da se ohrani dostojanstvenost visokih osebnosti in točno izpolnijo sprejemne ceremonije.

Nekoč se je približal kočiji, v kateri je sedel predsednik Masaryk, ruski atentator Gorgulov, katerega so pozneje obesili v Franciji radi umora francoskega predsednika Doumerja. Gorgulov je hotel ubiti tudi Masaryka ter mu je najprej ponudil neko knjigo, da bi ga z njo premotil in tako nemo-

Z velikih vojaških vaj na Gorjancih: Težki top potiskajo na določeno mesto. — Konjenica severne vojske na poti čez Gorjance.

teno ubil. Masaryk pa je svojega napadalca tako ljubeznivo in prijazno pogledal, da se je nesrečnejši otajal ter si ni več upal izvršiti svojega nameravnega zločina.

umetno zobovje; sploh je samo še čisto umetno živel!

Najvažnejše pa je seveda, da se človeka ne prime nobena bolezen. Vsaka bolezen zapusti nekje v globini telesnega sestava klice, ki pridejo prej ali slej do moči in nadvladajo nad življenjem svoje žrtve.

Iz vsega je razvidno, da je skrajno težko preločiti se skozi neštivilne sovražnike življenja in doseči idealno starost, katero nekateri znanstveniki postavljajo na 180 let, katero bi vsak zdrav človek, katerega ne bi nikdar zadela nobena nezgoda in napadla nobena bolezen, moral doseči.

Skrivnost visoke starosti

Portugalski zgodovinar Maffens poroča v svojih spisih o nekem domačinu iz portugalske Indije, Numasu de Cugna, ki je umrl l. 1566, da je bil star 370 let, kar je gotovo največja znana starost ljudi v novem veku. V tem dolgem življenju »so mu štirikrat čisto na novo zrastle vsi zobje; lasje so se mu spreminjali iz črnih v sive in iz sivih zopet v črne. Z novimi zobmi novi lasje. Sam je pravil, da je imel v svojem življenju 700 žena.«

Po starosti na drugem mestu je Kitajec Li Čungjun, ki se je l. 1930. pojavil v Peipingu in trdil, da ima 252 let. Nato neki Anglež s svojimi 207 leti, potem pridejo šele Balkanci s 160 in manj leti.

Učenjaki so se seveda začeli zelo zanimati za tako stare ljudi, ker bi radi dognali vzroke visoke starosti, kajti če je ljudje vedno manj, morajo pa skušati, da bodo tem dalj živeli. Doslej so mogli ugotoviti samo naslednje:

Prvi pogoj visoke starosti je podedovanje. Družina mora šteti med svojimi predniki že dokaj častitljivih očanov in starih mater.

Vsi, ki hočejo doseči visoko starost, morajo imeti kosate lasje, zdrave zobe, dober sluh ali z drugimi besedami, zdravo kri in dober, obilen krvni dotok v glavo, da se prepreči razkrajanje kosti in možganov.

Prav tako važne so močne, široke krvne žile, ki vodijo v spodnji del telesa.

Poseben znak, da bo človek učakal sto let in več, so neki možganski električni valovi, ki dokazujejo živčno in telesno trdnost.

Kar se pa prehrane tiče, ni mogoče ustanoviti nobenih določenih živil, ki bi veljala za vse ljudi enako. Nekateri stoletniki so bili kadilci in žganjarji; drugi ne eno ne drugo. Nekateri so pojedli veliko mesa, drugi samo zelenjavo; nekateri so jedli vedno samo določena jedila, drugi vse vprek, kar jim je prišlo pod zobe.

Pred kratkim umrl bogataš Rockefeller je hotel doseči s silo sto let. Toda vse njegovo bogastvo, s katerim je lahko kupil, kar mu je bilo drago ali kar so njegovi zdravniki mislili, da mu bo podalj-

šalo življenje, mu ni moglo nadomestiti tega, kar narava sama da za ohranitev življenja. Bil je že dalj časa popolnoma plešast, nosil je lasuljo in imel

Osem držav se prepira za dediščino

»Milijoni rdečega sultana« ni nikak naslov skrivnostnega in pustolovščinskega romana, ampak resna zadeva, v katero je zapletenih nekaj svetovnih hvelsel.

Leta 1918. je namreč umrl sultan Abdul Hamid in zapustil kakih 50 milijonov šterlingov ali čez 13 milijard dinarjev svojim 22 dedičem, ki so bili razkropljeni po vsem obširnem otomanskem cesarstvu. Po vojski pa je bilo cesarstvo razkosano med osem držav: Sirijo, Mezopotamijo, Irak, Palestino, Tripolitanijo, Cirenajko, Transjordanijo in Albanijo, v katerih imajo skoro izključno in glavno besedo Anglija, Italija, Francija, Grčija in Turčija; ker je nekaj kapitala prišlo že v Ameriko, kjer je 17 dedičev ustanovilo družbo »Ottoman Imperial Estates Incorporated« v Richmondu, se je začela za stvar

zanimati tudi Amerika in Kanada.

Ker so navedene evropske države posodile pokojnemu sultanu denar za državne potrebe, sedaj zahtevajo od dedičev poravnava starih dolgov. Dediči pa pravijo, da so vse države že obilno poplačane s svetom, ki jim je pri razkosanju zapadel v delež. Pravda traja že 14 let in končno besedo bo sedaj izreklo sodišče v Zürichu. Zadeva nikakor ni preprosta. Pri obravnavi bo treba do dna razglabljaliti vprašanja mednarodnega in naravnega prava, zgodovino vojske, ki je privedla do razpada cesarstva, zemljepis, geologijo, da se ugotovi vrednost ozemlja in zemeljskih plasti, kozmografijo, etnografijo, narodnostno pravo, če pripada zemeljsko bogatstvo narodu, ki je tam živel pod monarhijo ali članom monarhove družine itd. itd.

Angleški vojni minister Hore Belisha sam preskuša protiletalsko strojnico.

Radijske šole

V Chicagu, kakor povsod drugod, bi se moral začeti šolski pouk. Ker pa je kuga otroške odrevenelosti zavzela tako preteč obseg, so šolske oblasti sklenile, da bodo še nekaj časa počakale, preden odpro šole, da se bolezen nekoliko poleže. Vendar pa pouk radi tega ne bo nič trpel.

V vsaki, tudi najpreprostejši družini, imajo namreč radio in z njegovo pomočjo nameravajo sedaj poučevati 300.000 otrok, kolikor jih živi v Chicagu. — Tako tudi bolezen lahko pomaga k novim poskusom poučevanja potom radia ali radijskih šol, ki so morda šole bodočnosti. Samo kaj bo učiteljsko osebje reklo?!

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

»Prav zdaj je mojim ljudem treba odihla, sire, zakaj ko bomo prišli v Surat kanovo prestolnico, moramo biti spočiti in veseli in na naših licih ne sme biti videti niti najmanjšega sledu trudnosti. Angleški vojak ni nikdar truden, a kadar je, tedaj ne sme tega nihče zapaziti. Indijci morajo videti, da smo mi prav tako odporni kakor oni. Sovražnik ne sme nikdar čuti svoje premoči!«

»Razumem!« se je nasmehnil sir Harcourt in tudi on skočil s konja.

Geoffrey Vickers je razjahal in se ustavil nekaj korakov dalje od drugih. Gledal je v daljavo, kakor da je docela pozabil na svojo okolico.

Roki je oprl na ročaj pri sablji. Stal je nepremično kakor kip in ta trenutek se je na njegovem obrazu pokazala zrela močnatost. To je bil odločilni duh borca, ki je navajen gledati smrti v oči, bil je mir in spokojnost in zaupanje človeka, ki je prepričan, da bo vedno zmagovalac. Vse to mu je bilo videti na obrazu in na očeh.

Sir Harcourt ga je gledal in nehote je moral misliti: taki so junaki...

Gledal je njegov lep, moški obraz, ožgan od solnca, gledal je tega zastavnega mladega človeka v beli tropski uniformi, kako nepremično stoji na solncu, kakor znamenje angleškega gospodstva v Indiji.

Geoffrey Vickers je gledal v daljavo...

Gledal je v rumenosive hribe, ki so valovali pred njim. Tam na daljnem obzorju je zaslutil obrise prvih palm. Potovanje po puščavi se je bližalo koncu.

Vickers si je potegnil z roko čez čelo, se naglo obrnil in nasmehnil, malce v zadregi, kakor da ga je nekdo zasačil v nedovoljenem dejanju.

»Oprostite, sire, malce sem se zamislil. To se dogaja nam vsem, ki živimo tukaj. Popada nas hrepenenje po domovini in tedaj mora človek zbrati vso svojo moč, da se ne izgubi v čustvih in da more vztrajati v svoji dolžnosti.«

Mladi častnik je sedel k Harcourtu, ki se je iztegnil na pesku in zakril obraz s tropsko čelado. Oba sta zdaj molčala, vsakogar izmed njiju so polnile svoje misli.

Tudi vojaki okoli njiju so počivali, se razgovarjali in se šalili. Vsi so že nepotrpežljivo čakali, kdaj bodo stopili v Surat kanovo prestolnico.

To so bili povečini mladi ljudje, toda vojaški red jih je naučil, da so se zavedali svoje dolžnosti. Nekateri izmed njih so kadili v gručah, drugi so brisali prah s svojih konj, drugi so si spet popravljali uniforme, zatezali pasove, čistili čelade. A na vseh se je videlo, kako so že nestrpni.

Potem so vsi polegli v senco malega holma. Tudi tam ni bilo hladu. V senci so prav tako čutili vročino kakor na solncu.

Vickers je prekrizal roke nad glavo in gledal v sinje nebo, s katerega je zdaj meglena tenčica izginila.

Oči so mu padale skupaj od utrujenosti. Zdaj pa zdaj se je zdrznil, kakor da bi se bal, da ne bi zaspal. Potem se je spet vzravnil in krčevito strmel predse, da bi odgnal spanec in trudnost.

Zraven njega je sir Harcourt spal. Slišal je njegovo enolično, globoko dihanje. Tudi vojaki so ležali mirno v senci in spali. Pozabili so na Surat kanovo palačo in na vse krasote, na katere so prej mislili s takim razburjenjem in s tako radovednim pričakovanjem.

Samo indijski vojaki, ki so se po stari navadi brez Vickersovega povelja porazmestili okrog vojakov po peščenih

holmih, so stali nepremično kakor kipi, kakor pravi budni stražarji v puščavi...

Vickers je sanjaril sedeč buden poleg svojega spremljevalca. Vse je bilo tiho in spokojno, ni bilo čutiti niti najrahljšega vetra.

Nenadno se je zdrznil. Nekdo je ob njem šepetal eno besedo, enolično vedno isto besedo:

»Elizabeta... Elizabeta!«

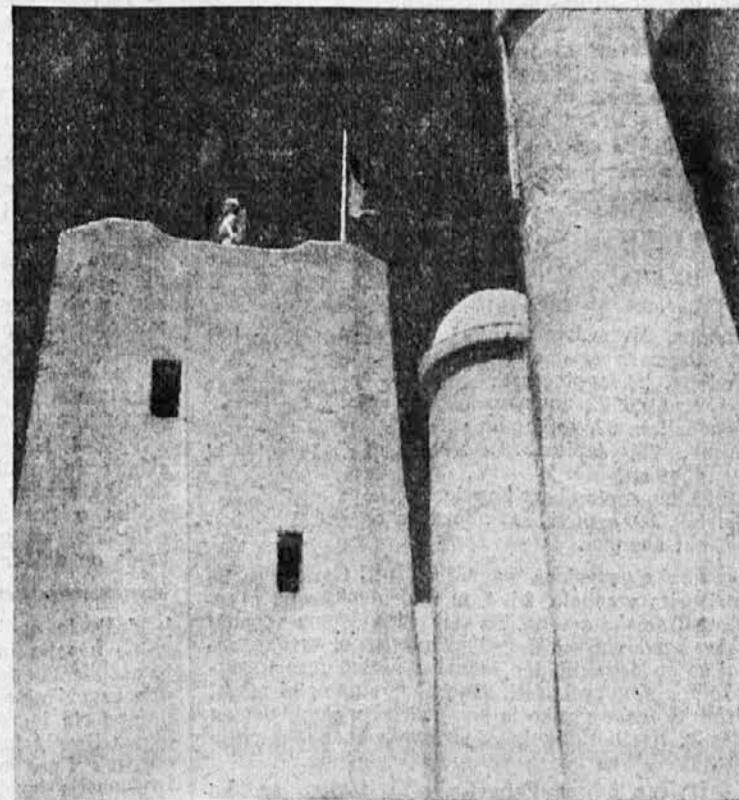

Foto Warner Bros

Grad Surat kana